

Edward Hajduk

ZIELONA GÓRA — FUNKCJE JEJ INSTYTUCJI KULTURY

Zielona Góra jest miastem dużym pod względem liczby mieszkańców, obszaru, wielości i różnorodności instytucji osadzonych w jego obszarze oraz pod względem wielości funkcji, które one realizują w stosunku do mieszkańców miasta i innych społeczności zachodniej części Polski. W okresie ostatnich dziesięciu lat uległy zmianie funkcje Zielonej Góry. Redukcja zatrudnienia w zakładach przemysłowych tego miasta objęła w pierwszej kolejności mieszkańców miast ościennych i wsi podmiejskich. To jest jedna zmiana, a są też następne.

Spółceństwo Zielonej Góry nie ma w swoim składzie takich społecznych kategorii pracowników, którzy są zatrudnieni w organizacjach politycznych, społecznych i młodzieżowych. Organizacje te utraciły dawne znaczenie w kształtowaniu dziejów miasta i w życiu poszczególnych mieszkańców. Ograniczyły swoją działalność wielofunkcyjne instytucje kultury, zakładowe domy kultury, osiedlowe kluby lub domy kultury. Państwowe i spółdzielcze organizacje handlowe utraciły monopol na dystrybucję towaru, upadły lub zmniejszyły zatrudnienie, aby zachować opłacalność działalności. Zmiany w układzie instytucji są najbardziej widoczne dla tych, którzy byli w nich zatrudnieni albo często korzystali z ich świadczeń.

To są zmiany o długotrwałych następstwach dla całej społeczności miasta. Zielona Góra przeszła okres rewolucji w świecie symboli. One także są składnikami realnymi środowiska życia i aktywności mieszkańców, mają jednak mniejsze znaczenie w określaniu przebiegu życia niż zmiany w układzie instytucjonalnym. Obserwowalnym znakiem rewolucji w świecie symboli jest zmiana nazw ulic, placów, napisów na tablicach instytucji, burzenie pomników i stawianie nowych, zmiana nazw niektórych urzędów przy zachowaniu dotychczasowych funkcji. Władze miasta uzyskały legitymizację realizując postulaty autorów programu rewolucji w świecie symboli. Niektórzy jej przedstawiciele uważali, że ten sposób legitymizacji władzy jest ważniejszy, niż uzyskanie jej dzięki demokratycznym procedurom wyborczym. Faktem społecznym — mniej uchwytnym — może być przekonanie zwolenników zmian w świecie symboli o tym, że wywołują one zmiany w świecie fizycznym, w postawach ludzi, w organizacji życia społecznego, w działaniu

instytucji. Ten rodzaj przekonania występuje powszechnie i staje się przesłanką programów działania zespołowego w okresie radykalnych zmian organizacji społeczeństwa oraz jego kultury.

Zmiana układu instytucjonalnego jest bardzo gruntowna. Powstały oddziały wielu banków. Zagraniczni producenci samochodów osobowych zorganizowali w Zielonej Górze instytucje dealerów swoich firm, powstało wiele prywatnych firm handlowych, konsultingowych, warsztatów samochodowych, stacji paliw. Utworzony został nowy układ komunikacyjny odpowiadający rozwojowi przestrzennemu miasta, jego usytuowaniu na szlakach komunikacyjnych, wyraźnemu przyrostowi liczby samochodów i warsztatów samochodowych.

Zielona Góra utraciła funkcję miasta uprzemysłowionego, o którego rozwoju decydowały zakłady produkcyjne. Staje się obecnie miastem instytucji usługowych, pozbawionym wyrazistych podmiotów miastotwórczych, o skromnej liczbie instytucji, które tworzą zapotrzebowanie na wysoko kwalifikowanych pracowników w zakresie zarządzania, marketingu, prognozowania rozwoju regionów itp.

Układ instytucji zmienił się także dlatego, że powstały nowe szkoły średnie, licea ogólnokształcące, salony wystawiennicze, nowe wydawnictwa, nowe kluby i kawiarnie, które łączą działalność handlową z działalnością kulturalną. Są nowe rozgłośnie radiowe i stacje telewizyjne, ale utrzymał się tylko jeden dziennik lokalny na rynku — mimo prób wejścia na rynek innych. Rozbudowały się obie uczelnie, utworzono na nich nowe, atrakcyjne kierunki studiów. Uczelnie zatrudniają łącznie około dwustu profesorów i doktorów habilitowanych, co sprawia, że Zielona Góra stała się ośrodkiem akademickim, miastem skupiającym bardzo dużo młodzieży szkolnej i studenckiej.

Zbudowano kilka kościołów. Niektóre z nich są ośrodkami kultu i ośrodkami kultury symbolicznej. Prezentują w nich swoją twórczość zespoły muzyczne, chóry, wykonawcy muzyki organowej. Zielona Góra stała się siedzibą biskupa diecezji zielonogórsko-gorzowskiej.

Rozwój szkolnictwa średniego i wyższego sprzyja kształceniu się w różnych specjalnościach, co sprawia, że podnosi się poziom wykształcenia mieszkańców Zielonej Góry i innych społeczności regionu lubuskiego. Zmienia się skład zawodowy mieszkańców tych społeczności. Nowoczesne dziedziny gospodarki, banki, handel, konsulting są opanowane przez ludzi młodych, wykształconych także w szkołach zielonogórskich. Czy oni tworzą warunki instytucjonalne rozwoju miasta? Czy są takie kategorie zawodowe w mieście, które realizując własne aspiracje będą mogły narzucić władzom miasta koncepcję jego rozwoju, której urzeczywistnienie sprzyja uzyskaniu przez nie statusu metropolii i zachowaniu statusu miasta wojewódzkiego?

W układzie instytucji miasta wyodrębnić trzeba te, które upowszechniają kulturę symboliczną i to jest ich działalność statutowa, instytucje, które mają inne cele statutowe, ale biorą udział w upowszechnianiu kultury symbolicznej

oraz takie instytucje, które stwarzają jednostkom lub grupom społecznym warunki do realizowania twórczych aspiracji. Oprócz instytucji upowszechniających kulturę symboliczną dostrzegamy grupy twórcze, twórców indywidualnych, którzy w tym mieście mieszkają, tutaj dzieła swoje promują i tak są definiowani przez odbiorców swych dzieł, także przez mieszkańców innych społeczności terytorialnych.

Należy też wymienić instytucje kształcące uczniów albo studentów w różnych dziedzinach kultury symbolicznej. One przesądzają o tym, że miasto pełni funkcje kulturotwórcze w stosunku do różnych społeczności lokalnych, nie tylko położonych w województwie zielonogórskim. Zielona Góra stała się ośrodkiem kształcenia w trzech dziedzinach kultury symbolicznej: muzyki, plastyki, tańca towarzyskiego. Dwie szkoły średnie i dwa kierunki studiów kształcą młodzież uzdolnioną muzycznie lub plastycznie. W obu dziedzinach dostępne jest wykształcenie na poziomie wyższym. W ostatnich latach powstały kluby, szkoły i sekcje tańca towarzyskiego. Te instytucje mają udział w upowszechnianiu jednej dziedziny kultury i w kształtowaniu umiejętności niezbędnych do czynnego w niej uczestniczenia. Szkoła muzyczna i plastyczna, wychowanie muzyczne i plastyczne WSP oraz instytucje wprowadzające we wzory tańca towarzyskiego przyczyniają się do powiększania liczby czynnych uczestników wydarzeń kulturalnych w trzech dziedzinach kultury symbolicznej. Podobny udział w takim przygotowaniu młodzieży mają grupy twórcze działające w szkołach lub na uczelniach, zwiększające szanse na realizację jednego z wzorów biografii: szkoła —страда.

Zielona Góra ma teatr zawodowy, filharmonię, estradę, kina, miejski ośrodek kultury z dużą widownią, klub „Harlem”, którego działalność przyczynia się do rozumienia muzyki jazzowej i uznania jej artystycznych walorów przez liczne grono młodzieży. Wymienione instytucje wprowadzają w społeczny obieg dzieła kultury muzycznej, teatralnej, filmowej, tanecznej. Niektóre dzieła tworzyli mieszkańcy innych społeczności terytorialnych, członkowie innych narodów, sąsiadujących z Polską lub oddalonych przestrzennie, kulturowo i historycznie, twórcy z innych epok historycznych albo współcześni. Wymienione instytucje pełnią funkcje kulturotwórcze, edukacyjne i socjalizacyjne, wprowadzają zróżnicowanie społeczności miasta albo wzmacniają zróżnicowanie wyznaczone przez poziom zamożności, wykształcenie, zawód lub genealogię społeczno-kulturową. Zapoznają mieszkańców Zielonej Góry i regionu z dziełami kultury innych narodów i innych epok historycznych, wzbogacają wiedzę uzyskaną w szkole. Takie same funkcje realizują rozgłośnie radiowe i stacje telewizyjne, które mają siedzibę w mieście: upowszechniają muzykę, literaturę, film, taniec, plastykę, uczestniczą w realizacji potrzeb kulturalnych, poznawczych, ludycznych różnych kategorii widzów i słuchaczy objętych zasięgiem oddziaływania. W odróżnieniu od teatru i filharmonii, które to instytucje mają słuchaczy lub widzów przygotowanych do odbioru dzieł kultury wyższego poziomu, elitarnych, rozgłośnie

radiowe i stacje telewizyjne oddziałują na różne kategorie odbiorców — z przewagą liczbową pokolenia młodzieży lat dziewięćdziesiątych. Mają one względnie stały skład słuchaczy listy przebojów muzycznych czy innych audycji cyklicznych. Zmienność propozycji artystycznych teatru i filharmonii sprawia, że trudniej wyodrębnić kategorię stałych uczestników koncertów i spektakli. Obie kategorie instytucji przedkładają oferty artystyczne o różnym poziomie artystycznym zgodnie z możliwościami realizacyjnymi zespołu aktorów albo filharmoników. Cena biletów (przy niepewności, jaka będzie wartość utworu albo sztuki teatralnej) może określać skład uczestników spektakli i koncertów.

Obie kategorie instytucji uczestniczą w edukacji kulturalnej widzów lub słuchaczy. Edukacja ta opiera się na założeniu, że dostępny sposób kontaktu z dziełami kultury to rozumienie, interpretacja i przeżywanie. Od działalności tych instytucji zależy, jakie dzieła kultury symbolicznej są wprowadzane do społecznego obiegu, jak skutecznie i jaka kultura jest promowana — niemiecka, francuska, angielska, włoska. Wybór dzieł promowanych wyznacza sposób realizacji funkcji edukacyjnych. Wymienione instytucje — upowszechniając dzieła kultury innych narodów — z konieczności ograniczają prezentację społeczności Zielonej Góry dzieł kultury polskiej. Dzieła kultury symbolicznej, których twórcami są mieszkańcy regionu lubuskiego, upowszechniają środki masowego komunikowania, bez udziału teatru czy filharmonii.

W Zielonej Górze są instytucje kultury, które programowo upowszechniają jedną dziedzinę kultury symbolicznej. Do nich zaliczymy teatr, filharmonię, szkołę tańca „Gracja”, klub „Harlem”, galerie, biblioteki, księgarnie. Te instytucje — upowszechniając dzieła kultury polskiej i kultury innych narodów — mogą skupiać wokół siebie grono stałych odbiorców ofert kulturalnych, lecz nie są to wyłącznie znawcy dzieł pewnego rodzaju lub koneserzy dzieł kultury jednego narodu. Instytucje te wnoszą do życia mieszkańców miasta wydarzenia kulturalne uroczyste, odświętne: premiery sztuk teatralnych, wykonania dzieł muzycznych, oficjalne otwarcia wystaw dzieł plastycznych, fotograficznych, promocje książek. Tym wydarzeniom nadają środki masowego przekazu rangę wyjątkowych wydarzeń w dziejach instytucji i w dziejach miasta, a także w życiu uczestników, twórców i obserwatorów owych wydarzeń.

O upowszechnianiu dzieł kultury w społeczności Zielonej Góry decydują także te instytucje, które realizują to programowo (estrada, miejski ośrodek kultury), i te instytucje, które programowo prowadzą inną działalność, ale mają warunki umożliwiające prezentację dzieł kultury symbolicznej różnym kategoriom odbiorców. Do takich instytucji zaliczamy uczelnie i kościoły. Uczelnie udostępniają zespołom muzycznym, kabaretom, chórom, piosenkarzom posiadane pomieszczenia, takie jak aula, klub, palmiarnia. Występujące tam grupy twórcze i soliści skupiają na widowni młodzież studencką i

szkolną; wszak uczelnie są postrzegane jako instytucje dostępne młodzieży, dla niej utworzone. Niektóre kościoły udostępniają swoje nawy chórom i wykonawcom muzyki organowej. Umożliwiają one mieszkańcom Zielonej Góry uczestniczenie w wydarzeniach artystycznych zachodzących w niepowtarzalnej scenarii, wzmacniającej walory estetyczne prezentowanych dzieł. Upowszechnianie dzieł kultury symbolicznej jest okazjonalne, wykracza poza statutową działalność wymienionych instytucji. Wspomagają one realizację aspiracji artystycznych wykonawców debiutujących i doświadczonych, wykonawców ubiegających się o promocję i pozbawionych takich aspiracji. Najczęściej prezentacje programu artystycznego w kościele są jednorazowe, dokonują się przy okazji pobytu wykonawcy (chóru, organisty) w Zielonej Górze na zaproszenie instytucji kultury.

Kulturę symboliczną tworzą kabarety studenckie, zespoły muzyczne, kompozytorzy muzyki kameralnej lub młodzieżowej, pisarze, poeci, plastycy zatrudnieni w instytucjach kształcących młodzież, także ci, którzy mają własne pracownie, a w kształceniu młodzieży nie biorą udziału. Kulturę symboliczną miasta tworzą pisarze i poeci. Korzystają z możliwości stwarzanych przez wydawnictwa zielonogórskie, z pomocy radiostacji, stacji telewizyjnych i prasy w upowszechnianiu swoich dzieł. Zasięg oddziaływania dzieł literackich powiększa się, gdy wejdą one do programu kształcenia uczniów i studentów filologii polskiej. Zasięg oddziaływania tych dzieł wyznaczają środki masowego komunikowania; ich udział w promowaniu dzieł literackich autorstwa zielonogórskich twórców może decydować o sukcesie autora.

Możliwości prezentacji własnej twórczości w różnych społecznościach terytorialnych Polski zwiększają się, gdy zespół lub solista ma nagrania kasetowe lub płyty kompaktowe z własnymi dziełami. One przesądzają o trwałej obecności twórców w historii miasta. Takie możliwości stworzyły sobie studenckie kabarety, przede wszystkim kabaret „Potem” i zespół „Raz, dwa, trzy”, Lubuski Zespół Pieśni i Tańca i chór „Polirytmia”. Te grupy twórcze są kojarzone z Zieloną Górą przez mieszkańców innych miast i wyznaczają jej status ośrodka kultury symbolicznej. Status taki potwierdzają także festiwale dziecięcych zespołów folklorystycznych. Kilkudniowe wydarzenia artystyczne przyczyniają się do upowszechniania w regionie lubuskim kultury ludowej, jest ona obecna w przekazie międzypokoleniowym wartości i wzorów kultury symbolicznej, wzorów czynnego uczestnictwa w kulturze tanecznej, sztuce śpiewaczej, dokumentowanego także osiągnięciami ludzi młodych z lubuskiego regionu.

Instytucje profesjonalnie zajmujące się upowszechnianiem kultury symbolicznej wzbogacają kulturę społeczności regionu lubuskiego o dzieła kultury społeczności innych regionów lub innych narodów. Zespoły twórcze Zielonej Góry upowszechniają własne dzieła poza jej terenem. Władze miasta dokonują wyboru, gdy trzeba udzielić wsparcia finansowego instytucjom i zespołom upowszechniającym kulturę symboliczną. Prawnie są zobowiązane do finan-

sowania instytucji kultury. W Dniach Zielonej Góry łatwiej o poznanie propozycji kulturalnych zespołów zapraszanych, niż o zobaczenie na scenie zielonogórskich zespołów twórczych. Profesjonalne instytucje kultury są nieobecne w realizacji programu Dni Zielonej Góry. Racje merytoryczne przemawiają za wykorzystaniem takich okazji do prezentacji zespołów twórczych i ofert kulturalnych instytucji kultury osadzonych w mieście. Nie ma ono wizytówki architektonicznej, trudno też wskazać „przemysłowe” jego znaki, poza wyrobami „Polmosu” i „Novity”. Może właśnie zespoły twórcze taką funkcję spełnią. Aby tak było, trzeba stwarzać im warunki do prezentacji ofert kulturalnych także w mieście macierzystym.

Zielona Góra ma rozbudowane instytucje kształcenia uczniów i studentów w niektórych dziedzinach kultury symbolicznej. Od pięćdziesięciu lat kształci uczniów Szkoła Muzyczna I i II stopnia, również od wielu lat działa Liceum Plastyczne. Wyższa Szkoła Pedagogiczna prowadzi studia w zakresie wychowania muzycznego i wychowania plastycznego. Wymienione szkoły kształcą młodzież, ale ponadto upowszechniają w społecznościach miasta dzieła plastyczne i muzyczne. Uczniowie szkoły muzycznej koncertują w mieście, studenci wychowania muzycznego prezentują sztukę śpiewaczy w świątyniach, w aulach, salach muzycznych WSP, a ponadto koncertują poza granicami kraju. Wraz ze studentami animacji społeczno-kulturalnej tworzą kabarety i zespoły muzyczne. Zasięg oddziaływania instytucji kształcących uczniów lub studentów w jednej dziedzinie kultury symbolicznej jest mierzony dwoma różnymi miarami. Bezpośrednie oddziaływania dokonują się w kontaktach nauczycieli z uczniami, a efektywność tych oddziaływań dokumentowana jest przez osobowość wychowanków. Długofalowe oddziaływanie realizują owe instytucje pośrednio. Absolwenci pracując zawodowo w różnych społecznościach upowszechniają swoją dziedzinę kultury symbolicznej, do czego zostali przygotowani w okresie nauki szkolnej.

Długofalowe oddziaływanie instytucji kształcących młodzież w jakiejś dziedzinie kultury symbolicznej jest pochodną jakości jej kształcenia. Ustalenie zasięgu tego oddziaływania jest trudniejsze niż ustalenie zasięgu oddziaływania bezpośredniego, w drugim bowiem przypadku instytucje kształcące określają wewnętrzne kryteria mierzenia efektywności, (np. oceny szkolne i odsetki promowanych w roku szkolnym).

Czy Zielona Góra staje się centrum tworzenia i upowszechniania kultury symbolicznej, czy też — może mniej ambitnie ujmując — ośrodkiem ekspansywnym w upowszechnianiu różnych dziedzin kultury?

Instytucje kultury nie promują dzieł organizując prapremiery lub prawykonania. Nie przyciągają też wybitnych twórców, którzy uznają za sukces przedstawienie własnych dzieł społeczności Zielonej Góry. Instytucje kultury Zielonej Góry mogą — wykorzystując potencjał twórczy osób związanych z nimi zawodowo bądź okazjonalnie — nadawać duże, odświętne znaczenie kontaktom mieszkańców miasta z dziełami kultury symbolicznej. Czy tak się

dzieje? Skłonni jesteśmy sądzić, że taką funkcję spełniają instytucje, które stawiają na wykonawców z zewnątrz — „Estrada”, „Harlem”, Miejski Ośrodek Kultury, w mniejszym wymiarze teatr, filharmonia, kościół, szkoła tańca „Gracja”, Dom Harcerza, klub „Gęba”, Biblioteka Wojewódzka.

Czy Zielona Góra może własne dzieła wносить do innych społeczności? Odpowiedź twierdząca jest trafna w odniesieniu do kabaretów, do zespołu „Raz, Dwa, Trzy”, chórów, Lubuskiego Zespołu Pieśni i Tańca, Radia Zachód i twórców sztuk plastycznych. Przestrzenna ekspansja twórców zielonogórskich jest rozległa; trwałość jej jest trudna do ustalenia. Pod tym względem Zielona Góra może dystansować miasta o zbliżonej wielkości i podobnym wyposażeniu instytucjonalnym. Większe możliwości oddziaływania na inne społeczności stwarza Zielonej Górze działalność zespołów twórczych, które prezentują oferty artystyczne w wielkich miastach oraz wielość instytucji kształcących młodzież w różnych dziedzinach kultury symbolicznej.

W okresie ostatnich dziesięciu lat Zielona Góra zachowała status ośrodka kultury, wzbogacając się o nowe grupy twórcze, nowe instytucje kształcące młodzież w różnych dziedzinach kultury, nadal jednak nie ma takich instytucji, jak opera czy operetka, ani instytucji kształcących w dziedzinie kultury symbolicznej na poziomie wyższym: akademii muzycznej i akademii sztuk pięknych. W okresie dziesięciu lat Zielona Góra ograniczyła swoje oddziaływanie na wsie i miasta regionu lubuskiego. Częściej kieruje ona ofertę do społeczności innych regionów lub innych narodów. Przyjmowane oferty kulturalne pochodzą z metropolii (np. Poznania, Krakowa, Warszawy) lub spoza granic kraju. Autonomia kulturalna miasta jest ograniczona, ale wyznaczają ją instytucje stale obecne i grupy twórcze, które mają trwałość jednego lub kilku sezonów. Zmiany instytucjonalne zaistniałe w Zielonej Górze to pojawienie się kawiarni z ofertami artystycznymi, nowych salonów wystaw plastycznych, nowych klubów, nowych grup twórczych, instytucji kształcących młodzież szkolną i studencką. Zmiany inne to likwidacja wielu klubów osiedlowych, wojewódzkiego domu kultury, domu kultury „Mrowisko”, redukcja zajęć z dziećmi prowadzonych przez wielofunkcyjne instytucje kultury oraz przez szkoły i ograniczenie zasięgu procesu socjalizacji, który utożsamiamy z wprowadzeniem dzieci w kulturę symboliczną. Zwiększenie udziału środków masowego komunikowania w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży, czyli recepcyjnego uczestnictwa w kulturze symbolicznej, ogranicza oddziaływanie wielofunkcyjnych instytucji kultury. Wprowadzania w kulturę dzieci i młodzieży dokonują instytucje, które programowo je kształcą: szkoły muzyczne, plastyczne, szkoły tańca oraz uczelnia pedagogiczna. Cztery dziedziny kultury są obecne w tym procesie, mianowicie muzyka, plastyka, taniec i literatura. Inne dziedziny są obecne okazjonalnie — wskazać tu można film, fotografię, rzeźbę, tkactwo artystyczne. Wielość dziedzin kultury, które są wykorzystywane w socjalizacji dzieci i młodzieży, sprzyja zróżnicowaniu przebiegu tego procesu, ułatwia dokonywanie wyborów

różnych wzorów życia. W konsekwencji utrwała podziały społeczne mieszkańców miasta oparte na innych przesłankach np. wykształceniu, zamożności itp.

Zielona Góra jest miastem zamieszkanym przez liczną grupę osób z wyższym wykształceniem. W szkołach, uczelniach skupia się bardzo dużo młodzieży. W instytucjach nauki, oświaty, kultury, administracji, sądownictwa zatrudnia się wiele osób o różnych zawodach, ale wysokich kwalifikacjach profesjonalnych. Te cechy społeczności miasta mogą sprzyjać kształtowaniu się odrębnych kręgów kulturowych. Proces taki wspomagają instytucje kultury, teatr, filharmonia, estrada, dom kultury, ośrodek folkloru, kino, klub „Harlem”. Czy takie funkcje one rzeczywiście spełniają? Jeśli jest tak właśnie, to utrwalają też podziały społeczne oparte na przesłankach ekonomicznych, intelektualnych, profesjonalnych. Te funkcje instytucji kultury mają ubogą dokumentację. Trudno orzekać stanowczo o zasięgu i trwałości oddziaływania instytucji kultury na podziały społeczne mieszkańców Zielonej Góry.

Kulturotwórcza funkcja instytucji kultury, grup twórczych, instytucji kształcących dzieci i młodzież w różnych dziedzinach kultury jest łatwo uchwytna w codziennej działalności, trudniej natomiast w tej działalności dostrzec funkcje miastotwórcze. Nie sprzęga się z nią bezpośrednio rozbudowa miasta, powstawanie nowych budowli (poza Instytutem Sztuki i Kultury Plastyce i rozbudową Filharmonii). Mały mają udział te instytucje w tworzeniu nowych miejsc pracy czy nowych mieszkań, domów mieszkalnych lub instytucji usługowych. Miasto rozbudowuje się w następstwie wyraźnego przyrostu liczby placówek handlu, banków, zakładów zajmujących się dystrybucją samochodów, ich konserwacją, budową objazdów i obwodnic oraz budownictwa jednorodzinnego, szczególnie na jego obrzeżach. Wymienione miastotwórcze czynniki pozostają bez wpływu na działalność instytucji kultury i grup twórczych, ale też działalność instytucji kultury lub grup twórczych nie oddziałuje nawet pośrednio na działalność instytucji miastotwórczych. Mieszkańcy miasta ponoszą niewielkie koszty istnienia instytucji kultury, ale też nie stawiają pytań o ich przydatność i niezbędność w zaspokajaniu potrzeb, aspiracji kulturalnych i edukacyjnych w społeczności.

Edward Hajduk

**FUNKTIONEN DER KULTURANSTALTEN
IN ZIELONA GÓRA (GRÜNBERG)**
Zusammenfassung

Nach 1989 erfolgte die Systemveränderung der Institutionen in Zielona Góra. Die großen Industriebetriebe verlieren an Bedeutung, die gesellschaftliche Bedeutung der Arbeiter und Ingenieure wird immer niedriger. Dagegen steigt die ökonomische Rolle der Finanz-, Dienstleistungs- und Konfessionsinstitutionen. Beide Hochschulen, die Pädagogische Hochschule und die Polytechnik, wurden ausgebaut – es entstanden neue Studienfächer, die den marktwirtschaftlichen Forderungen gerecht werden. Beide Hochschulen haben das Recht auf Doktorpromovieren. Manche Kulturinstitutionen wie das Kulturhaus, die Siedlungskulturklubs wurden geschlossen. Die Tätigkeit von „Lubuski Zespół Pieśni i Tańca“ („Lubuski-Gesang- und Tanzensemble“) wurde begrenzt. Es entstanden neue Kulturinstitutionen wie „Harlem“-Klub, oder auch die Tanzschule „Gracja“, und ihre künstlerische Tätigkeit entwickelten der Chor „Polirytmia“, die Band „Raz, Dwa, Trzy“ („Eins, Zwei, Drei“) und das Kabaret „Potem“ („Nachher“).

In Zielona Góra werden die Jugendlichen auf einigen Gebieten der symbolischen Kultur wie Musik, bildende Kunst, Tanzen und Chorgesang gebildet. Es gibt hier die Oberschulen, in denen die Jugendlichen auf dem Gebiet der Musik und der bildenden Kunst gebildet werden. Die Pädagogische Hochschule namens T.Kotarbiński führt die künstlerischen Studienfächer: Malerei und Dirigieren. Sie bildet auch die Musik- und Kunstlehrer aus. Das Netz der Kulturanstalten und der Institutionen, die auf verschiedenen Gebieten der symbolischen Kultur arbeiten, bestimmt die Funktion der Stadt als eines Kulturzentrums im südwestlichen Teil Polens.